



Klic TRIGLAVA

LETO VI.

19. januarja 1953

ŠTEV. 109.

OD OSLOVE SENČE

Se berač, ki vrti lajno, bi se naveličal poslušati neprestano udrihanje Hrvatov čez Srbe, Srbov čez Hrvate in Slovencev čez Srbe. A nekatere srbski, hrvaški in vsaj eden od slovenskih izseljenskih listov so neútrudni. Redno pitajo svoje bralce z robo te vrste. Lahko bi se zamislili kakšna krščanska ljubezen prežema pisce in urednike, ki sejejo sovražstvo. Lahko se zamislimo ob burji, ki piha okrog Titovega napovedanega obiska v Angliji. Tuje javno mnenje se je zavzelo za tlačene jugoslovanske nare. Tujci - katerih se Jugoslavija pravzaprav nič ne tiče. Tisti, ki se jih presneto tiče in so osebno prizadeti, pa so preveč zaposleni z medsebojnimi prepiri, da bi bili sposobni pametno pomisliti: skupnega sovražnika imamo. Moralo bi se jim posvetiti v glavi, da bo skupen nastop najbolj uspešen.

Za svojo sedemdesetletnico je edini preživeli podpisnik Krfske deklaracije dr. Bogumil Vošnjak zaključil, da smo pač sami krivi, če je Tito postal takšna veličina; "s svojimi postopki samo čuvamo njegovo veličino." - Nujno se poraja sum, da so nekateri sami pri sebi obupali nad možnostjo izboljšanja v domovini; zato jim je vseeno, kakšno vrsto "demo-kratične borbe" vodijo. Važno jim je le, da vodijo svoje bralce uspešno za nos. Zakaj sicer početje, ki pospešuje mržnjo, razdvaja že itak živčne ljudi in končno škoduje celoti? Zaman se sprašujemo, kakšen smisel ima otročja polemika, kot jo moremo videti v kratkih izvlečkih na tretji strani. Spet in spet razpravljata hrvaški in srbski izseljenski tisk, pod čigavo nadvlado ječe Jugoslovani.

Mislili bi, da je odgovor enostaven: pod komunistično. Pa ne! Sodobni Butalci skušajo dokazovati po sestavi tega ali onega odbora, da je nad vlada srbska, hrvaška, slovenska ali makedonska. Važna se jim zde imena ljudi, ne pa njihovo delo, niti ne trpljenje jugoslovanskih narodov. Ko smo poskušali pred meseci z imeni predočiti, kako nesmiselno je početje takšne vrste, smo kajpak slabo naleteli. Vendar se ni nihče potrudil, da bi stvarno prikazal, koliko manj trpi hrvaški kmet od srbskega, ali koliko več pravoslavni duhovnikov od katoliških sorazmerno bolj podpira režim, ali kateri od srbskih, hrvaških in slovenskih državnih voditeljev so boljši komunisti. Skratka: kakšna je razlika med komunistično rdečo zvezdo v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Skoplju ali Sarajevu.

V resnici..... obhaja taka misel nas Slovence,
da pravdajo se ti možje z nabiti,
za kar so se nekdanji Abderiti
v sloveči pravdi od oslove senčce. (Prešeren)

Medtem pa Tito reže osla v salame.

PREZIDENT EISENHOWER

Verjetno smo si mnogi v predsedniški volilni kampanji preteklo je sen želeli zmago tega ali onega kandidata, četudi sta se oba pokazala do bra demokrata in trdna protikomunista. Čeprav bodo odločitve novega prezidenta, ki bo jutri ustoličen v Washingtonu, posredno zadevale tudi nas, ostane zadeva vendar v bistvu stvar Amerikancev. Veseli pa smo lahko z njimi vred nad odlično preizkušnjo, ki jo je z volitvami pred očmi celega sveta, kljub mrzli in ponekod vroči vojni, prestala demokracija. Svo bodni ljudje so svobodno razpravljali in svobodno volili.

Istočasno smo ponosni nad uspehom svojega rojaka g. F. Lauscheta, ki bo četrtič guverner države Ohio - prvič v zgodovini, da je bil kdo štiri izvoljen na tako mesto.

PLANIRANJE

Širokopotezne načrte odkriva jugoslovanski družbeni plan, ki ima poleg drugega tudi namen, ustvariti doma in zunaj videz, kako mogočne "kapitalne graditve" je deležna "socialistična Jugoslavija". Ne moremo zanikati, da se v povojni Jugoslaviji veliko gradi. Vendar pa bi bilo zelo omejeno, če pri teh delih ne bi upoštevali nesorazmerno velikih žrtev, ki jim terjajo od ljudi bodisi v obliki težkih davkov, slabo plačane ali pa "protistovoljne" tlake, bodisi na račun boljše prehrane in obleke, za kar država pač nima denarja. Večkrat nesposobno vodstvo, slab material in blazni načrti ter pomanjkanje svobodne kritike pripomorejo do omejene učinkovitosti grajenih objektov. Brez srca bi bil človek, ki bi zrl s Kalemegdan na proti zemunski ravnici na nedokončani stoletni spomenik maršalu Titu v obliki Novega Beograda in ne bi vzdihnil nad znojem, denarjem, žrtvami in materialom, ki tonejo v močvirju. Takih nenamernih spomenikov utegne biti več. Kot se veselimo vsakega našega predka svoje domovine, se moramo zgroziti nad dialektičnimi modrovani in eksperimenti, ki terjajo tolikšne človeške žrtve.

KLIC TRIGLAVA

53, Bucks Hill, Chapel End,
Nuneaton, Warwickshire

Izhaja 1. in 3. ponedeljek v mesecu.

"IZDAJALEC JAKOB ŠOLAR"

Ljubljansko okrožno sodišče je obsodilo prof. Jakoba Šolarja na 10 let in teološkega profesorja Janeza Fabijana na 6 let strogega zapora; istočasno sta Franc Suhadolnik in Zofka Pivk prejela kazni 2 let oz. 9 mesecev strogega zapora.

Obtožnica je očitala prof. Šolarju nadvse sovražno stališče med vojno v do Osvobodilne fronte, po vojni pa do ljudske oblasti. Povezal da se je v emigranti in "agenti tujih obveščevalnih služb" Jezo, Kregarjem in Žakljem ter jim pošiljal najrazličnejše informacije ter lažna poročila o položaju Cerkev, o politični situaciji, o oborožitvi JLA, o razmerah na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti itd. Prof. Šolar je vpeljal v to delo kot mu je obtožnica očitala, b. teološkega profesorja dr. Janeza Fabijana, ki da je omogočil s svojimi poročili članke v tujih publikacijah, ki da so lažno prikazovali stanje v Jugoslaviji. Pišejo, da se je dr. Fabijan pred sodiščem "skesal in se zahvalil UDV (tajni policiji), da mu je pomagala, da je pretrgal te vohunske stike". Sugadolnik in njegova sestra Pivkova sta bila obtožena kuristva.

PREDSEDNIK TITO

Jugoslovanska zvezna skupščina je sprejela novi ustavni zakon, po katerem je preurejena vrhovna državna uprava. Za predsednika republike je bil z enim glasom proti izvoljen Josip Broz Tito, ki bo obenem tudi predsednik Zveznega izvršilnega sveta ter vrhovni poveljnik oboroženih sil.

Za novega zunanjega ministra je bil izbran dosedanji načelnik generalnega štaba generalni polkovnik Koča Popović (komunist od 1933), ki se je šolal na pariški Sorbonni. Poročajo, da bo vsled rahlega zdravja Kardelj vršil manj naporno delo.

"RAZŠIRITEV" JUGOSLOVANSKEGA ODBORA"

Petčlanski Jugoslovanski narodni odbor v Londonu je privzel šestega člana dr. Prvislava Grisogona, poroča naš londonski dopisnik. Tako bo dr. Grisogono delal družbo gg. Slobodanu Jovanoviću, Jovanu Banjaninu, Bogoljubu Jevtiću, Radoju Kneževiću in Večeslavu Vilderju.

"NAŠA REČ"

glasilo "Saveza srpskih zadruga 'Oslobodjenje'" je z jubilejno številko dne 1. januarja zaključila peto leto izhajanja, istočasno pa postala iz šest tednika mesečnik. List kritično in pogumno utira pota demokratičnemu ravnanju.

SPORAZUM S VOLKSDEUTSCHERJI

V božični številki objavljeno poročilo posebnega dopisnika o sudetskih Nemcih ter njihovem "sporazumevanju" z nekaterimi češkimi in slovaškimi emigranti glede povratka v Sudete, ni nekaj edinstvenega. Tudi pro-ustaški Hrvati se morejo pohvaliti s podobnim državnim aktom.

Koncem avgusta preteklega leta so ekstremistični Hrvati sestavili v Münchenu Hrvatski narodni odbor, ki bo "vodil odločno borbo ne samo proti sedanjim komunističnim tlačiteljem naše domovine, temveč tudi proti vsem srbskim zahtevam, ki merijo na ustvaritev nekakšne nove Jugoslavije. Hrvatski narod enodušno odbija vsak komunizem in noče Jugoslavije v nobeni obliki, pač pa hoče in zahteva svojo samostojno hrvatsko državo, ki bi postala članica narodov Evropske unije. V tem smislu je treba pripraviti vojaško silo za borbo proti Titu, za vzpostavitev hrvatske države in njeno obrambo." V tem Hrvatskem odboru ne sodeluje dr. Mačkova HSS, ki sicer odklanja predloge za ustanovitev takega odbora s predpostavko, da je ona pred vojno itak predstavljala dovolj močno hrvatski narod in ni potrebe za odbor.

Sporazum z Nemci...

Ob priliki Münchenskega hrvatskega zborovanja je bil objavljen tudi sporazum med predstavniki tega Hrvatskega narodnega odbora in pripadniki nemške manjšine, ki so zapustili Jugoslavijo ali pa bili iz nje izgnani. Za Hrvate so sporazum podpisali dr. Branko Jelić, dr. Stjepan Buč, p. Ivo Omerčanin in general Brozović, za Nemce pa dr. Schreckeis, pater Štefan in dr. J. Trischler, nekdanji jugoslovanski narodni poslanec, zdaj pa poslanec v bonnskem parlamentu. Predstavniki Hrv. nar. odbora po tem sporazumu "priznavajo hrvatskim Nemcem pravico do povratka v njihove domačije po osvoboditvi" in "pravico do vrnitve lastnine", ki jim je bila odvzeta, ko so bili "prisiljeni zapustiti" Hrvatsko. "Predstavniki hrvatskih Nemcev" pa so kot protiuslugo "pozdravili zahtevo hrvatskega naroda za osvoboditev Hrvatske izpod sedanje nasilne komunistične vladavine kot tudi pristop suverene Hrvatske v skupnost suverenih narodov Evrope".

...in nemški odziv

Kot posnemamo po zborovski ISKRI, pa so nemški begunci iz Podunavja na svojem zborovanju za Baden-Württemberg odklonili ta sporazum, češ da so to pogodbo podpisale od strani Hrvatov majhne skupine brez sodelovanja z dr. Mačkovo grupo; poleg tega ni ravnotežja na srbski strani. Ker smatrajo srbski begunci ta sporazum kot izzivanje, bi do tega ne smelo priti, saj je živel velik del Nemcev na srbskem prostoru. (ps)

NADVLADA ŠESTIH MOŽ

"Danes se pojavlja na Hrvatskem komunizem v glavnem kot srbska zadeva; ta komunizem se vzdržuje s pomočjo vojske, milice in UDBe, v katerih so odločilni faktorji po večini Srbi..."

"V KPJ vlada hegemonija Srbov (od članov CK KPJ je 65 Srbov, 20 Hrvatov, 20 Slovencev, 17 Macedoncev itd) in da se je KPJ postavila na stališče Velikosrbstva tako v politiki kot v politiki, tako v prosveti kot v gošpodarstvu." Komandant armije v Zagrebu je Srb, načelnik štaba Srb, komandanta KOSA in KNOJa Srba. Predsednik vlade v Bosni je Srb, notranji minister in šef UDBe spet Srb... (Aziz Cengic, HRV. GLAS, 3. XI. 1952)

"Ako je to res (kar piše Hrvatski glas), potem ni govora o srbski hegemoniji. Hrvatov, Slovencev, Macedoncev itd je 57... Kakšna torej da nadvladujejo Srbi, ko pa jih je bilo 1948 med Jugoslovani 47.5% ali skoraj polovica? Slovencev je samo 10%, torej petkrat manj od Srbov, pa imajo 20 članov v CK... Macedoncev je bilo samo 5% ali devetkrat manj kot Srbov; z ozirom nanje bi torej Srbi morali imeti 153 članov. Hrvatim imajo manj kot jim pripada. Toda oškodovali jih niso Srbi, ampak Slovenci, Macedonci im drugi. Naj se torej gospoda okoli Hrv. Glasu pritožuje nanje, ne pa vedno na Srbe.

(GLAS KANAD. SRBA, 20. 11. 1952)

"Vendar pa bo resnični sedež moči v bodoče malo tajništvo šestih mož, ... ki bo pod Titom družilo voditelje petih glavnih vej javne dejavnosti... Naj se ustavni okvir... kakorkoli že spremeni, ti možje bodo ostali učinkovita notranja vlada Jugoslavije." (OBSERVER, London, 9. 11. 1952.)

Po VI. kongresu ZKJ sestavljajo Izvršni komite partije: Slovenci: Kardelj, Kidrič, Leskošek; Hrvati: Tito, Gošnjak, Salaj, Bakarić; Srbi: Ranković, Pucar, Djilas, Vukmanović (poslednja dva Črnogorci); Macedonec: Koliševski; in Žid: Moša Pijade. V tajništvu sta dva Slovenca, dva Hrvata, dva Srba (Kardelj, Kidrič; Tito, Gošnjak; Ranković in Djilas). Poslednji je iz Črne gore.

TITO NI MONGOLSKI PASTIR

London, 14. I. 1953. Od našega dopisnika.

Čeprav se je burja zaradi Titovega napovedanega obiska precej polegla, so tukajšnji časopisi še toliko pisarili, da morem zaradi prostora le površno poročati.

Spremembe, ki se dogajajo v Jugoslaviji, zavajajo tuje obiskovalce do sklepanja, da postaja Jugoslavija parlamentarna demokracija. To sklepanje je, milo rečeno, preuranjeno - piše g. F. Maclean, angleški konservativni poslanec, bivši šef vojaške misije pri partizanih. "Jugoslavija ni nikoli bila parlamentarna demokracija, kot jo mi razumemo. Celo pred vojno je bil kralj Aleksander končno prisiljen razpustiti parlament zaradi streljanja, ki se je dogodilo v zbornici; za nič, kar se je kasneje zgodilo, ne moremo reči, da je ugodilo pot demokratičnim ustanovam." V daljšem članku v DAILY TELEGRAPHU slika spremembe, ki se dogajajo v Titovini, odkar je prišla s Sovjetsko zvezo in se bliža Zapadu, s katerim so odnosi "osnova ni na najtrdnjši osnovi - skupnih interesih." Le z Italijo so navskriž zaradi Trsta, kar je mogoče rešiti z razdelitvijo ozemlja. Omenja protiverško stališče, ki ga slabša "medvojna vloga nekaterih katoliških duhovnikov", ki so podpirale Ustaše. Jugoslavija je sprejemljiva za zapadne ideje in ne gre zaradi ideoloških razlik zavračati zблиžanja, ki bi ožilo prepad med nami.

Tito in drugi vodilni komunisti niso mongolski pastirji - odgovarja v pismu DAILY TELEGRAPHU g. Vane Ivanović, ladjar, predsednik Dobrotvornega udruženja, - temveč dobro poznajo zapadne ustanove in ideje, a so jih zavestno zavrgli in sprejeli marksizem. Turisti, tehniki in državniki, ki pridigajo materialistično naziranje, da so trajne zveze osnovane na skupnih interesih, jih ne bodo spreobrnil. Zapad naj bo realen in naj upošteva vlogo Jugoslovancev, kmetov in drugih, ki so vsilili Titu realizem s svojim tihim in trdim odporom do komunizma. Vlada so in hočejo biti komunisti. Vladani niso in ne bodo. Zapad naj jih ne zamešava.

V CATHOLIC HERALDU razpravlja jezuit, kako bi ob obisku mogli izrabi ti priložnost, da bi izboljšali položaj ne le sovornikov, ampak vseh žrtev tiranije. Ponašati se bo treba odločno, a zadržano: zasebno naj Titu razna odposlanstva predočijo odpor civiliziranega sveta do zatiranja; javno naj zborovanja seznanijo Angleže s kršitvami človečanskih pravic; obenem moremo moliti za trpeče brate.

V ECONOMISTU se vsaja titovec iz poslaništva na zadnjič omenjeni uvodnik, češ da je neumestno trditi, da so prijatelji Zapada po zaporih; naslednji teden ga nekdo sprašuje, ali to pomeni, da so možje kot dr. Boris Furlan in dr. Dragoljub Jovanović bili izpuščeni, ali pa so kot dr. Jančičević umrli v zaporu. List prinaša daljši članek

"Cerkve in država v Jugoslaviji"

ki zaključuje, da bo nasprotstva s Cerkvami lahko ugoditi razen s katoliško; ta obsoja komunizem in Titu se to zdi izdaja. Položaj je hujši, ker politična opozicija ni dovoljena, pa se izraža skozi duhovnike in tajne organizacije. - Kot bi se domenili sta TIMES in MANCHESTER GUARDIAN dala isti naslov poročilu, da je Tito povabil na razgovor nekaj jugoslovanskih škofov, s katerimi je sklenil vzpostaviti komisijo, ki naj razišče sporne točke med Cerkvijo in državo. DAILY TELEGRAPH se v uvodniku brž veseli tega koraka, a "upravičeno dvomi" v uspehe.

Ob imenovanju novih kardinalov je sv. oče izrazil obžalovanje, da zagrebški nadškof "ni mogel svobodno potovati" v Rim. S povzdignjenjem dr. Stepinca hoče počastiti "svoje ljubljene sinove in hčere v Jugoslaviji", ne pa izzivati njene vladarje, katerim odpušča grde izraze, ki jih uporabljajo proti sv. stolici. Ne more pa odobravati obtožb proti msgr. Stepincu. - Sv. oče je daroval dr. Stepincu kardinalska oblačila, ker bi si jih sam ne mogel nabaviti.

Postopno izločanje vere

Objavljena je bila diplomatska nota Vatikana, ki obdolžuje jugoslovansko vlado postopnega izločanja vere, in se pritožuje proti ukinitvi 152 katoliških časopisov, vseh katoliških šol, proti zaporu 200 in več duhovnikov, zasegu cerkva, razpuščanju samostanov, prepovedi procesij in praznikov in proti tiskovni gonji. Katoličanom mora biti zagotovljena svoboda ne le posejanja cerkva, ampak tudi ustanavljanja verskih združenj in izdajanja verskih časopisov. Nota obsoja "ljudske" duhovnike.

INDUSTRIALIZACIJA SLOVENIJE

Gospodarski načrt za leto 1953, ki ga je v zadnjih dneh decembra minulega leta sprejela jugoslovanska zvezna skupščina, napoveduje za letošnje leto dograditev tistih ključnih objektov, ki naj dvignejo industrijsko zmogljivost Jugoslavije.

Po tem načrtu, o katerem pa bodo v podrobnostih razpravljale še posamezne republiške skupščine, dobi Slovenija zelo pomembno mesto.

Posebna skrb je posvečena dograditvi dravskih elektrarn, ki bodo omogočile polno obratovanje tovarni aluminija v Strnišču na Ptujskem polju. Ko bo ta dograjena v tistem obsegu, kot je zamišljen za l.1953, bo zmogla 50.000 ton glinice in 15.000 ton aluminija. V polnem obratovanju (l.1955) pa naj bi dajala 30.000 ton aluminija letno. To podjetje bo potrebovalo še enkrat toliko električne energije kot jo je potrošila pred vojno vsa Slovenija. Zato nameravajo v letošnjem letu poleg že obstoječe dravograjske in falske elektrarne montirati drugi agregat na Mariborskem otoku, do čim predvidevajo, da bo elektrarna Vuzenica (v gradnji) letos dograjena in bo tudi že obratovala; za elektrarno Vuhred bodo nadaljevali s pripravljalnimi deli. (Kasneje, do 1955 bi naj bila zgrajena še peta dravska elektrarna v Ožbeltu.) (Ker pa vodno stanje na Dravi ni skozi vse leto zadovoljivo, bodo morali slejkoprej dograditi še termoelektrarno v Šoštanju, ki bi dajala letno 200 milij. kilovatnih ur. - Dopolniti mislijo letos tudi že delujočo elektrarno v Mostah (na Savi), do čim bodo Medvode dobile prvi agregat. (Kasneje pride v sistem savskih elektrarn še zamišljena elektrarna v Krškem.) Večje investicije so dalje predvidene za rudnik v Zagorju, železarni na Jesenicah in Ravnah, za Litostroj, kamniški "Titan" ter "Telekomunikacije", ki bi naj letos izdelale 50.000 radijskih sprejemnikov.

V Krškem bi naj bila zgrajena tovarna rotacijskega papirja, ki bi naj po izpopolnitvi dajala v l.1955 20.000 ton papirja letno. (Kasneje bi ji prigradili tovarno za umetna vlakna iz celuloze.)

Poleg elektrarn bodo dogradili nekaj daljnovodov in tri napajalne transformatorske postaje (Ljubljana-Kleče, Maribor-Pekre, Celje). (ds)

TRŽAŠKA VRZEL IN DRAŽILO

"Dokler bom v Zunanjem ministrstvu, bom pripravljen delati z vsako državo, ki aktivno prispeva k skupnim naporom za mir," je rekel minister g. Eden pred 14 dnevi v govoru na radiu, misleč na Jugoslavijo. To ne pomeni, da soglaša s političnim sistemom vseh teh dežel. Toda ljudi ne boš mi pravil do razumevanja, če se držiš stran od njih. - Pozdravil mi je bližanje med Jugoslavijo in Italijo, katerega moti Trst. Napravil je mnogo poskusov za rešitev, zaenkrat brez uspeha, a ni obupal.

Vrzel, ki jo pušča Trst v zapadni obrambi, je najbolj obžalovanja vredna - piše TIMES v glavnem uvodniku po Edenovem govoru; "zapeljivo je pustiti času, da napravi svoje in pustiti de facto razdelitev", toda nasprotstvo se bo dolgo nadaljevalo. Še bi bilo treba poskusiti potegniti mejo bližje etnični črti, toda do italijanskih volitev ni mogoč nikak na predek. "Do takrat morejo Zapadne sile vsaj zagotoviti, da bo povečana italijanska oblast v coni A."

Da bi pustili tržaško ozemlje razdeljeno, kot je, se tudi zavzemata tako MANCHESTER GUARDIAN kot DAILY TELEGRAPH. Ameriška agencija je prinesla vest iz Beograda, da je g. Eden predlagal umik zavezniških čet iz Trsta, kar bi pomenilo, da pripade cona A Italiji in B ostane v Jugoslaviji. V italijanskih krogih imajo mešane občutke. V bleščečih besedah slikajo eni povratek karabinierjev v Trst. Drugi v črnih barvah slikajo izgubo druge cone, pa še Istre in Dalmacije po vrhu. Vlada je slejkoprej v škripcih. Trst ji bo pri volitvah na vsak način nagajal, ker prenapetežem nikdar ne bodo mogli ugoditi. Draži jih celo obrambno zблиževanje med Jugoslavijo, Turčijo in Grčijo. Ko je bil g. De Gasperi v Atenah, je to sicer zanikal, a v obisku se na splošno videli izraz ljubosumnosti do Jugoslavije. (zps)

Novi jugosl. poslanik v Rimu bo na mestu Vlad. Velebita dr. Pavle Gregorić, Hrvat, ki je komunist od 1921. | Vsled obilice dežja, ki je v Jugoslaviji povzročil večje poplave, se tudi letos obeta slaba letina. Šega ni.

RAZGLEDI

ZGODOVINSKA DEJSTVA

"Resnico samo piši,
vestni zgodovinar!"

A.Aškerc

V naši emigraciji je cela vrsta skupin, ki zagovarjajo razne programe, smeri in mnenja. Prav je tako! Vse so upravičene in celo potrebno je to, da se razbistre pojmi in najde najprimernejši izhod iz današnjega la bira. Samo predvojnimi avtoritarci, ki so najaktivnejše sodelovali v raznih diktaturah, to ni prav, ker so pač zrasli z miselnostjo, sa mora narod pokorno slediti samozvanim "voditeljem", čeprav so ga ti privedli tja, kjer smo - danes.

Nikakor se nočem spuščati v ocenjevanje posameznih skupin. Prepričan sem, da je mogoče danes prav resno in tehtno braniti razna stališča in za govarjati različne poglede, čeprav si ti bolj ali manj nasprotujejo. V tem le ži ravno bistvo demokracije, saj je že Masaryk zapisal, da je demokracija pravzaprav diskusija. Zdrav instinkt politično zrelega naroda bo potem že pogodil pravo pot.

Toda eno je, kar od teh diskusij, zagovarjanj raznih programov in propagande za nazore raznih skupin človek upravičeno lahko zahteva in pričakuje, namreč da ostanejo resne in da operirajo z resničnimi dejstvi. Naravnost neverjetno je pa, kakšne gorostasnosti bere človek danes po raznih naših emigrantskih listih skoro vseh smeri in skupin. Ne trdim, da pišejo vedno zavestno nerresnico in da namenoma falsificirajo našo politično preteklost, toda vsak, ki le malo pozna našo politično zgodovino in vsi nekoliko starejši, ki so marsikaj še sami doživljali, se morajo prijeti naravnost za glave, kako si člankarji raznih naših listov in govorniki ob raznih prilikah kratko in malo izmišljajo najdrznejše trditve, ki bijejo naravnost v obraz objektivnim dejstvom. Človek se nehote sprašuje, ali se te skupine, listi, člankarji in govorniki prav nič ne zavedajo, da se s takimi "argumentacijami" samo smešijo in kompromitirajo svoje namene.

Te dni sem bral v nekem našem emigrantskem listu, da "smo Slovenci prvič uživali samostojnost najprej v državi kneza Koclja, nato pa v vojvo dini Koroški". Nekoliko drugače je bila ta stvar: najprej je velik del Slovencev užival samostojnost v Karantaciji (ne Koroški!) in šele dobrih sto let zatem par kratkih let še majhen drobec Slovencev (torej ne vsi!) v Kocljevi kneževini. Pa to je morda le slučajen lapsus. Toda v istem članku bere človek komaj 12 vrstic dalje, da je program naših dunajskih študentov 14.1848. "prvak. dr. Bleiweis povzel v geslu: narodna država Slove nija!" Križani Bog! Ubogi, do kosti črnožolti in legitimistični oča Bleiweis bi se še danes zjokali v grobu, če bi vedeli za tako "grdo natolcevanje". Že nekaj mesecev argentinska "Slovenska Beseda" dokumentarično dokazuje, da Bleiweis in njegovi najbližji še za zedinjeno Slovenijo pod presvitlim habsburškim žezlom niso bili nikoli, ker se jim je zdelo to preveč revolucionarno; a dve generaciji po njegovi smrti mu njegovi ne hvaležni potomci podtikajo tako nelojalnost, ki se mu je niso upali očistati niti tedanji nemškutarji.

In potem bere človek že kar v naslednjem stavku: "Misel o samostojni slovenski narodni državi so v zadnjih sto letih od časa do časa izpovedovali vsi vidoviti slovenski možje". Nočem biti hudoben in pozvati člankarja, naj nam našteje te "vse", toda vsak bralec bi rad izvedel - vsaj za enega, da bi mogli biti še danes ponosni nanj mi vsi.

Dalje bere človek v nekem drugem članku, da je 1.1918. "za nekaj kratkih dni slovenski Narodni svet v Ljubljani kot slovenska oblast družil vse Slovence". Ne "za nekaj kratkih dni", niti za nekaj kratkih ur ne ker so drveli tedanji naši voditelji s slovensko svobodo v Zagrebško Narodno veče, še preden je bila ta svoboda sploh rojena, a za "Slovenski narodni svet" se že od jeseni 1918. dalje še zmenil ni nihče več.

In v nekem drugem, zelo veljavnem našem emigrantskem listu bere človek: "Kdo je bil 3. maja 1945. na Taboru v Ljubljani oklical slovensko državo? To so bili zakoniti, svobodno izvoljeni zastopniki slovenskega naroda..." Difficile est satyram non scribere! Le kdo in kdaj jih je "svobodno izvolil", ko vendar vsi vemo, da so bile zadnje, še prav za silo svobodne volitve v Sloveniji 1.1927. in menda ni bilo 3.V.1945 na Taboru niti enega, ki bi bil izvoljen vsaj tedaj in na drugi strani tudi vemo, da

je te "zastopnike slovenskega naroda" i m e n o v a l tako imenovani "Narodni odbor", ki sam ni imel nobene legitimacije, ker je predstavljal le dve kliki v dotedanjih diktaturah do kosti kompromitiranih strank. In v istem članku se govori dalje o punktacijah iz l.1932, ki da jih je "podal dr.Korošec" in ki vsebujejo idejo slovenske države. Če bi bil dr.Korošec še živ in še notranji minister, bi dal tega člankarja pri tej priči zapreti za tako podtikanje, saj je ukazal denarno kaznovati celo ljubljanske frančiškane, ker so ob priliki evharističnega kongresa izobesili poleg državnih in papeževih zastav tudi slovensko.

V nekem, sicer prav lepem zborniku beremo med pravo grmado netočnosti tudi to, in sicer mastno natisnjeno, da "dne 29.oktobra (namreč 1918) ko je bila v Ljubljani proglašena samostojna slovenska država"... Vsak Slovenec bo čudno pogledal, kajti tako debele še ni zlepa slišal. Takrat je bilo proglašeno "ujedinjenje", kajti prav vse, kar je tedaj lezlo in hodilo po Sloveniji, je do nezavesti samo prisegalo, da smo Slovenci, Hrvatje in Srbi "en troimenski narod" in se nikomur, pa prav nikomur na svetu še sanjalo ni o kaki "samostojni slovenski državi", magari v okviru Jugoslavije. Niti na kako slovensko avtonomijo se tedaj in še dolgo potem ni nihče spomnil. Še v volilni borbi za konstituanto je dr.Korošec na shodu v Mariboru dne 7.lo.1920. s svojim programatičnem govoru izjavil: "Kaj hoče naša stranka? Poudariti moramo, da je naša stranka za edinstvo države, zato odklanja vsak trializem, odklanja vsak separatizem..."

Lahko bi napolnil celo knjigo s takimi in podobnimi gorostasnostmi in direktnimi zgodovinskimi falsifikati, katerih danes kar mrgoli po skoro vseh naših emigrantskih tiskih. Toda naj mi bo za zaključek dovoljena samo ena še, za smeh in kratek čas v teh žalostnih časih. V istem zborniku beremo namreč, da je za časa Stojadinovič-Koroščeve JRZ-diktature "ljudstvo v svobodi zaživelo kot še nikdar". Da, prav dobesedno tako beremo in verjetno moža, ki je to zapisal, še rdečica pri tem ni oblila.

Ponovno poudarjam, da nikakor nočem polemizirati s programom nobene naše skupine, toda če to žele, da jih bomo jemali resno, mislim, da bi bilo mnogobolje prav zanje same, ako bi utemeljevale svoja stališča z resni mi argumenti, saj bi jih imele lahko vse na pretek, a ne s takimi izmišljotinami ali celo namernimi falsifikati dejstev in zgodovine, s katerimi se samo smešijo in kompromitirajo pred poznavalci, a one, ki teh stvari ne poznajo, zavestno varajo.

Ali pa vlada pri tistih, ki bi nam radi solili pamet, res toliko politično zgodovinsko ignorantstvo, da ne poznajo niti najosnovnejših dejstev?

Sploh mislim, da ne kaže sklicevati se preveč na našo politično preteklost, razen kadar hočemo pokazati, kako se narodna politika ne sme voditi. Vsa naša politična zgodovina nam namreč dokazuje, da je treba pri nas šele pričeti s politično vzgojo in to prav pri temeljih. D.K.

TAJNA FRONTA

Svojim očem nisem mogel verjeti, ko sem v SLOVENSKEM POROČEVALCU opazil novelbe iz knjige W.Hagena "Die geheime Front" (Tajna fronta). To knjigo so razni listi v zadnjih letih (izšla je 1950 pri avstrijski založbi) tolikokrat omenjali v škodo Tita, da bi pričakoval, da se ji bodo Titovci izogibali kot kugi. - POROČEVALEC se posluži iz omenjene knjige začetkov poglavja o Jugoslaviji, ki obravnavajo srbsko-hrvatske odnose in napetosti pred vojno. "Tako najdemo podatke, kako je dr.Maček že od l.1938 fašistom prodajal ne samo svojo stranko, temveč tudi vsó Hrvatsko in Hrvate." POROČEVALCU se ta "dobra knjiga spominov" zdi "veliko vredna" in nje piscu "na 'Tajni fronti' ni bilo ničesar skritega in tujega." Bojim se, da bo POROČEVALEC obtožen kleveč proti državi in njenim vladarjem. Ta ista "dobra" knjiga pripoveduje v istem poglavju, nekaj strani kasneje, kako je Tito pripravljaval izdajo Zaveznikov, kako je pošiljal v Zagreb na nemško komando Velebita in ponujal Nemcem, da se bo boril z njimi, če bi se Zavezniki izkrcali na Balkanu. Toda Hitler je baje rekel, da se z banditi ne bo pogajal. Tako je Titovo zavezništvo z Nemci padlo v vodo.

Emigrantski listi in POROČEVALEC hvalijo to knjigo. A pod "Razgledi" sem v začetku lanskega marca pisal o netočnostih v tej knjigi, kako je po mešana resnica s polresnico, dejstva z ugibanji. POROČEVALEC je zelo omejen ko piše, da o drugi svetovni vojni ni mnogo uradnih dokumentov. V resnici pa zdaj urejajo grmade nemških arhivov in počasi izdajajo; tako bo ta vojna najboljše dokumentirana. Med zasebnimi spominskimi spisi so titovcu "največ vredni tisti, v katerih avtor ne opozarja nase in na lastne občutke in mnenja". Taki spisi so varljiva zadeva. Hitro se najdejo prismođe, ki osebna ugibanja in mnenja pisca jemljejo kot zgodovinska dejstva.

A.Kovač

J a v n o m n e n j e

Goriške volitve: G.urednik! Vaša pregledna tabela volilnih rezultatov tudi nemo govori, da je stalno padalo število slovenskih volilcev. Leta 1948 jih je bilo 3128, na volitvah 1951 pa 3072 (torej 56 manj). Lani decembra je volilo 3065 Slovencev ali 7 manj kot leto prej. Le kje je vzrok? R.V.

Stvarnost: G.urednik! Demokratična vlada mora seznanjati državljane s svojim delom; prvič ji to koristida bodo raje zanjo volili; drugič je dolžna dajati račune. Če torej ne g.V.F.ne drugi ne vemo, kaj so naši "plačani" ministri delali med vojno, je pri tem nekaj narobe. Imeli so dovolj časa in prilike, da pridejo na dan. Ker niso, imamo dovolj povoda, da sumimo. B.O.

G.urednik! V svojem "dopolnilu" - KT 107 - sem posebej zapisal, da je bila naša medvojna bitka izgubljena na političnem polju. Na to trditvev sem navezal dejstvo, da je be-
günška vlada v nedogled razpravljala o besedilu svojega programa; dejstvo je, da se je zaradi nesoglasja v načelu pri izdelavi te deklaracije vlada prof. Jovanovića razšla v najkritičnejšem času, ko je angleška vlada želela imeti izjavo jugoslovanske vlade o bistvenih političnih vprašanjih. Ako pristojna vlada ni bila sposobna izraziti svojo politiko, kako bi naj šo mogel izraziti njen vojni minister?

Pomanjkanje te politične osnove, ki bi z ozirom na prisotnost slovenskih, hrvatskih in srbskih predstavnikov v begunskih vladah in na poznane vzroke propada prve Jugoslavije mogla in morala biti času in potrebam primerna, je privedlo do politično zgrešenih potez, ki so bile veda na Titov mlin. Medtem ko Titovi partizani koncem 1942 v Bihaću kot "narodni predstavniki" razglasa-
šajo svoj program, se v emigraciji ministri natezajo okoli posameznih besed in pojmov. Tako so doživeli Avnoj v Jajcu 1943 in Subašiča 1944.

Strinjam se z g.V.F., da še vedno nimamo dovolj podatkov o medvojnih

dogodkih. Toda že to malo, kar je bilo objavljeno, govori za moj zaključek. Kar pa zadeva obrambo, pa je dovolj svobodnega tiska, da se ga lahko vsakdo posluži, če mu je kaj do tega. No, in žrtveni kozli so to pot postali "veliki", ki "v glavnih črtah določajo dogodke v naprej", kot meni g.V.F. S.

G.urednik! O naših medvojnih ministrih piše g. Churchill (Spomini V.) da so se "valjali drug čez drugega" potegujoč se za prividne položaje. Z Mihailovičem vred jih je imenoval "slabe svetovalce", "mlinski kamen" okoli vratu kralja Petra. O gen. Mihailoviću pripomni, da mu bo kljub vsemu pripadlo častno mesto v zgodovini. A za naše ministre, v nasprotju n. pr. z grškimi, nima dobre besede. A.K.

"Srpski nac. problemi": G.urednik! Kdo vendar je mogel dati v KT 104 tako pristranski prikaz Tošičeve knjige, ki vsebuje toliko emigrantskih jedkosti? Obstoje mnoge stvari v knjigi, ki jih je moči kritizirati. Toda razlika je med stvarno in objektivno kritiko ter onim člankom P.N.

Demokracija: G.urednik! K vaši kritiki članka g. Vilderja bi pripomnil da more biti tudi centralizem v demokraciji. Ni vprašanje centralizem ali federacija, vprašanje je demokracija. V neki dobi v Jugoslaviji nismo imeli demokracije, a bil je centralizem; danes imamo federacijo, pa spet ni demokracije. S.A.

Obisk: G.urednik! (Prevod) Nekateri Angleži so že jasno pokazali revolucijo nad Titovim prihodom. Drugi pa, ki so zvedeli, da igra golf, mislijo, da mora biti zato prav dostojen dečko. Neumneži (silly) - kot da bi to kaj spremenilo! W.S.

Beograjska POLITIKA objavlja foto grafijo računa, ki ga je neka beneška tvrdka poslala v Jugoslavijo z naslovom "Sua Maesta il Re Pietro di Jugoslavia, Jugoslavia". Bivšega kralja terjajo za 15.000 lir, ki jih je dolžan za oblačilo.

+ KLIC TRIGLAVA

+ Za Socialni sklad je daroval g. M.M. iz USA 6 dolarjev. Prisrčna hvala!

+ Naročnina za eno leto 24/-, za četrt leta 6/-; za inozemstvo odgovarjajoča vsota z doplačilom za letalsko dostavo.

CVETKA IZ DOMAČEGA LOGA

"Ker Koroška v desetih letih še ne bo imela zadostnega števila učiteljev z znanjem slovenskega jezika, se staršem ni treba bati, da bi njihovi otroci bili po retletnem študiju (na državnem učiteljskišču v Celovcu) brezposelni."
Naš Tednik-Kronika, Celovec, 3.1.53.

J a v n o m n e n j e

Goriške volitve: G.urednik! Vaša pregledna tabela volilnih rezultatov tudi nemo govori, da je stalno padalo število slovenskih volilcev. Leta 1948 jih je bilo 3128, na volitvah 1951 pa 3072 (torej 56 manj). Lani decembra je volilo 3065 Slovencev ali 7 manj kot leto prej. Le kje je vzrok? R.V.

Stvarnost: G.urednik! Demokratična vlada mora seznanjati državljane s svojim delom; prvič ji to koristida bodo raje zanjo volili; drugič je dolžna dajati račune. Če torej ne g.V.F. ne drugi ne vemo, kaj so naši "plačani" ministri delali med vojno, je pri tem nekaj narobe. Imeli so dovolj časa in prilike, da pridejo na dan. Ker niso, imamo dovolj povoda, da sumimo. B.O.

G.urednik! V svojem "dopolnilu" - KT 107 - sem posebej zapisal, da je bila naša medvojna bitka izgubljena na političnem polju. Na to trditve sem navezal dejstvo, da je begunška vlada v nedogled razpravljala o besedilu svojega programa; dejstvo je, da se je zaradi nesoglasja v načelu pri izdelavi te deklaracije vlada prof. Jovanovića razšla v najkritičnejšem času, ko je angleška vlada želela imeti izjavo jugoslovanske vlade o bistvenih političnih vprašanjih. Ako pristojna vlada ni bila sposobna izraziti svojo politiko, kako bi naj šlo mogel izraziti njen vojni minister?

Pomanjkanje te politične osnove, ki bi z ozirom na prisotnost slovenskih, hrvatskih in srbskih predstavnikov v begunskih vladah in na poznane vzroke propada prve Jugoslavije mogla in morala biti času in potrebam primerna, je privedlo do politično zgrešenih potez, ki so bile voda na Titov mlin. Medtem ko Titovi partizani koncem 1942 v Bihaću kot "narodni predstavniki" razglasašajo svoj program, se v emigraciji ministri natezajo okoli posameznih besed in pojmov. Tako so doživeli Avnoj v Jajcu 1943 in Subašiča 1944.

Strinjam se z g.V.F., da še vedno nimamo dovolj podatkov o medvojnih

CVETKA IZ DOMAČEGA LOGA

"Ker Koroška v desetih letih še ne bo imela zadostnega števila učiteljev z znanjem slovenskega jezika, se staršem ni treba bati, da bi njihovi otroci bili po petletnem študiju (na državnem učiteljskišču v Celovcu) brezposelni." Naš Tednik-Kronika, Celovec, 8.1.53.

=.=

dogodkih. Toda že to malo, kar je bilo objavljene, govori za moj zaključek. Kar pa zadeva obrambo, pa je dovolj svobodnega tiska, da se ga lahko vsakdo posluži, če mu je kaj do tega. No, in žrtveni kozli so to pot postali "veliki", ki "v glavnih črtah določajo dogodke v naprej", kot meni g.V.F. S.

G.urednik! O naših medvojnih ministrih piše g. Churchill (Spomini V.) da so se "valjali drug čez drugega" potegujoč se za prividne položaje. Z Mihailovičem vred jih je imenoval "slabe svetovalce", "mlinski kamen" okoli vratu kralja Petra. O gen. Mihailoviću pripomni, da mu bo kljub vsemu pripadlo častno mesto v zgodovini. A za naše ministre, v nasprotju n. pr. z grškimi, nima dobre besede. A.K.

"Srpski nac. problemi": G.urednik! Kdo vendar je mogel dati v KT 104 tako pristranski prikaz Tošičeve knjige, ki vsebuje toliko emigrantskih jedkosti? Obstoje mnoge stvari v knjigi, ki jih je moči kritizirati. Toda razlika je med stvarno in objektivno kritiko ter onim člankom P.N.

Demokracija: G.urednik! K vaši kritiki članka g. Vilderja bi pripomnil da more biti tudi centralizem v demokraciji. Ni vprašanje centralizem ali federacija, vprašanje je demokracija. V neki dobi v Jugoslaviji nismo imeli demokracije, a bil je centralizem; danes imamo federacijo, pa spet ni demokracije. S.A.

Obisk: G.urednik! (Prevod) Nekateri Angleži so že jasno pokazali nevedo nad Titovim prihodom. Drugi pa, ki so zvedeli, da igra golf, mislijo, da mora biti zato prav dostojen dečko. Neumneži (silly) - kot da bi to kaj spremenilo! W.S.

Beograjska POLITIKA objavlja foto grafijo računa, ki ga je neka beneška tvrdka poslala v Jugoslavijo z naslovom "Sua Maesta il Re Pietro di Jugoslavia, Jugoslavia". Bivšega kralja terjajo za 15.000 lir, ki jih je dolžan za oblačilo.

+ KLIC TRIGLAVA

+ Socialni sklad je daroval g. M.M. iz USA 6 dolarjev. Prisrčna hvala!
+ Naročnina za eno leto 24/-, za četrt leta 6/-; za inozemstvo odgovarjajoča vsota z doplačilom za letalsko dostavo.